

PARTER**Kärande**

Lars Erik Larsson

Ombud: Helena Myrin och Erik Scherstén
c/o Centrum för Rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

Svarande

Staten genom Justitiekanslern, 202100-0076
Box 2308
103 17 Stockholm

Ombud: Måns Norman och Annelie Roslund
c/o Justitiekanslern
Box 2308
103 17 Stockholm

DOMSLUT

Staten genom Justitiekanslern förpliktas att till Lars Erik Larsson betala
1 188 kr jämte ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den
2 april 2019 till dess full betalning sker.

BAKGRUND

Lars Erik Larsson ansökte den 28 juni 2016 om verkställighet av en dom hos Kronofogdemyndigheten (KFM). KFM betalade ut medel som inflöt i målet till Lars Erik Larsson enligt följande.

1. Ett belopp om 28 336 kr som inkom den 21 oktober 2016 betalades ut den 2 december 2016 (42 dagar).
2. Ett belopp om 99 265 kr som inkom den 19 september 2016 betalades ut den 7 december 2016 (79 dagar).
3. Ett belopp om 735 kr som inkom den 19 september 2016 betalades ut den 8 december 2016 (80 dagar).
4. Ett belopp om 24 400 kr som inkom den 10 augusti 2016, som fick betalas ut den 12 augusti 2016, betalades ut den 10 mars 2017 (212 dagar).
5. Ett belopp om 25 000 kr som inkom den 11 augusti 2016, som fick betalas ut den 12 augusti 2016, betalades ut den 10 mars 2017 (211 dagar).
6. Två belopp om sammanlagt 40 000 kr som inkom den 27 september 2016 betalades ut den 10 mars 2017 (164 dagar).
7. Tre belopp om sammanlagt 75 000 kr som inkom den 12 oktober 2016 betalades ut den 10 mars 2017 (149 dagar).
8. Ett belopp om 60 000 kr som inkom den 26 september 2016 betalades ut den 14 mars 2017 (169 dagar).

Justitiekanslern har i skaderegleringsbeslut av den 18 april 2019 konstaterat att KFM varit i dröjsmål med att redovisa de influtna medlen och att det inte förelegat någon godtagbar förklaring till dröjsmålen.

YRKANDEN, INSTÄLLNING OCH GRUNDER

Lars Erik Larsson har i första hand yrkat att tingsrätten ska förplikta staten att betala 8 640 kr, eller det lägre belopp som tingsrätten finner skäligt, på den grunden att han som en följd av KFM:s dröjsmål med att betala ut influtna medel har rätt till

dröjsmålsränta med stöd av 3 och 6 §§ räntelagen. Räntelagen är analogt tillämplig eftersom fordringarna legat nära förmögenhetsrätten och en analog tillämpning är rimlig och ändamålsenlig. Den sammanlagda räntan uppgår till yrkat belopp (dröjsmålsränteyrkandet).

Lars Erik Larsson har i andra hand yrkat att tingsrätten ska förplikta staten att betala 8 640 kr, eller det lägre belopp som tingsrätten finner skäligt, jämte ränta på beloppet enligt 4 och 6 §§ räntelagen från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker, på den grunden att staten genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning har orsakat honom ren förmögenhetsskada. Detta har skett genom att han på grund av KFM:s dröjsmål gått miste om att få avkastning på influtna belopp under dröjsmålstiden. Han har innan, under och efter dröjsmålstiden placerat sitt kapital i fondkonton, vilket han skulle ha gjort även med nu aktuella belopp, och han skulle därigenom ha erhållit avkastning till ett högre belopp än det yrkade. Skadan uppgår i vart fall till det yrkade beloppet (skadeståndsyrkandet).

Han har yrkat ersättning för rättegångskostnad med 1 950 kr, varav 900 kr avser ansökningsavgift till tingsrätten och 1 050 kr avser arvode för en timmes rättslig rådgivning.

Staten har bestritt dröjsmålsränteyrkandet på den grunden att räntelagen inte är analogt tillämpligt eftersom KFM:s redovisningsskyldighet avseende influtna medel är en helt offentligrättslig fråga som inte kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. Beloppet vitsordas som skäligt i och för sig. Att KFM varit i dröjsmål på sätt som påstås erkänns.

Staten har bestritt skadeståndsyrkandet på den grunden att Lars Erik Larsson inte har styrkt att han lidit skada med något visst belopp. Det vitsordas att KFM i och för sig varit i dröjsmål och att detta i och för sig utgör fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Ränteyrkandet bestrids på den grunden att ränta inte utgår på ränta.

Rättegångskostnadsyrkandet vitsordas.

UTVECKLING AV TALAN

Dröjsmålsränteyrkandet

Lars Erik Larsson

Lars Erik Larsson har anfört i huvudsak följande. Det är ostridigt att KFM var i dröjsmål med att utbetala influtna medel, och det är ostridigt att dröjsmålet saknade godtagbara skäl. En analog tillämpning av räntelagens principer är den mest naturliga och ändamålsenligt formen av ersättning i denna typ av fall.

Staten

Staten har anfört i huvudsak följande. Det saknas stöd för att staten skulle vara skyldig att betala dröjsmålsränta. Räntelagen är varken direkt eller analogt tillämplig.

Skadeståndsyrkandet

Lars Erik Larsson

Lars Erik Larsson har anfört i huvudsak följande. Han hushållar med sina pengar och det han får över investerar han i aktiefonder. Detta är ett vanligt sätt att spara pengar, särskild med det ränteläge som sedan flera år föreligger. Enligt en SIFO-undersökning från 2018 hade tre fjärdedelar av svenska folket någon form av sparande i aktiefonder.

I samband med skilsmässa löstes han ut från den gemensamma bostaden av sin exhustru, varvid en fordran uppstod mot exhustrun. Genom en dom från Södertörns tingsrätt fastslogs att hon skulle utge ca 500 000 kr till honom. Det är den skulden som

han vände sig till KFM för att få indriven. Den 30 juni 2016 skedde viss betalning direkt till honom. Därefter betalades omkring 300 000 kr till KFM i olika poster. KFM har härvid skickat betalningsanmaningar, varefter exhustrun genom frivilliga betalningar har erlagt sin skuld. Några tvångsmedel har således inte varit aktuella. Ingen av inbetalningarna redovisades inom den tidsfrist som framgår av författning. Under den tidsperiod som KFM innehöll hans pengar tog Lars Erik Larsson upprepade kontakter med KFM för att fråga varför utbetalningarna dröjde, när han kunde få pengarna och om han kunde göra något för att snabba på processen. KFM kunde dock inte uppge något skäl eller ge något besked. KFM har under många år haft stora problem med sin medelshantering, och dröjsmålet i detta fall är en konsekvens av de brister som präglar KFM:s handläggning och som sedan 2012 föranlett omfattande kritik från Justitieombudsmannen (JO) och Justitiekanslern (JK).

Efter det att KFM genomförde den sista utbetalningen framställde Lars Erik Larsson ett skadeståndskrav mot KFM avseende förlorad avkastning beräknad på basis av dröjsmålsräntan. I beslut av den 18 april 2018 avslog JK hans skadeståndsyrkande på den grunden att han inte visat skada. I liknande fall har JK gjort bedömningen att skadan motsvarar Riksbankens reporänta. Under de perioder då reporäntan varit noll eller negativ, vilket varit fallet sedan 2014, har således ingen ersättning utgått. Det står emellertid klart att Lars Erik Larsson skulle ha placerat sina pengar på sätt som ger avkastning, och inte på sätt som skulle medföra att ingen ränta alls utgick.

Staten

Staten har anfört i huvudsak följande. Det huvudsakliga skälet till KFM:s dröjsmål är en omorganisation som medförde betydligt längre handläggningstider än normalt. Det innebär emellertid inte att dröjsmålet är ursäktligt. Det åligger dock Lars Erik Larsson att visa att han lidit skada, vilket han inte har gjort.

DOMSKÄLDröjsmålsränteyrkandet

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det är ostridigt i målet att KFM, i strid med 13 kap. 1 § utsökningsbalken och 13 kap. 3 § utsökningsförordningen, varit i dröjsmål med att betala ut influtna medel till Lars Erik Larsson på sätt som redogjorts för ovan. Frågan som tingsrätten inledningsvis har att ta ställning till är således om staten därför, med stöd av en analog tillämpning av räntelagen, är skyldig att betala dröjsmålsränta på beloppen.

Att räntelagen i och för sig kan tillämpas analogt framgår av såväl praxis som förarbeten (prop. 1975:102, s. 96, se även Gösta Wallin och Johnny Herre, Lagen om Skuldebrev, publicerad i Zeteo 2018-02-14). Under vilka förutsättningar en analog tillämpning aktualiseras har behandlats av Högsta domstolen (HD) i NJA 2016 s. 1035, som gällde ett offentligt biträdes rätt till dröjsmålsränta vid försenad utbetalning av hans ersättning.

HD uttalade i det målet att den normala påföljden vid dröjsmål med betalning av pengar är att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Vidare konstaterade HD att ränta enligt räntelagens principer kan utgå även på en penningfordran som ligger nära förmögenhetsrätten eller när en tillämpning av räntelagens principer annars bedöms som rimlig och ändamålsenlig. Ledning kan härvid hämtas från avtalslagens tillämplighet utanför förmögenhetsrättens område (p. 4, p. 7).

Vidare uttalade HD följande. Den omständighet att fordran kommer från ett offentligrättsligt förhållande hindrar inte att räntelagen kan tillämpas. De offentligrättsliga inslagen bör ges utslag bara i de avseenden där de har betydelse för fordringen. Avgörande är den aktuella fordringens karaktär, dvs. i vad mån den kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. Om en fordran visserligen bygger på en offentligrättslig reglering men utgör ersättning för en utförd prestation ligger det

nära till hands att utgå från räntelagens regler om dröjsmålsränta ifall betalning dröjer. Oaktat att biträdets uppdrag och ersättning var offentligrättsligt reglerade förelåg, när Migrationsverket fastställt vilken ersättning som skulle utgå, en preciserad betalningsförpliktelse som skulle infrias snarast, varför biträdets fordran hade en sådan karaktär att räntelagens principer för dröjsmålsränta var analogt tillämpliga (p. 8–9).

Tingsrätten har således att ta ställning till om Lars Erik Larssons fordran mot KFM avseende influtna medel är av sådan karaktär att räntelagen ska tillämpas analogt, dvs. i vad mån den kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran.

I beslut meddelat den 18 mars 2019 i mål nr Ö 5879–18 har HD uttalat sig om rätten till dröjsmålsränta vid KFM:s dröjsmål. Under rubriken ”En borgenärs rätt till ränta på influtna medel” konstaterade HD att medel som influtit till KFM i mål om utmätning ska göras räntebärande, om det inte kan antas att betalning kommer att äga rum inom två veckor från att de influtit, och uttalade att sakägares rätt att få ut influtna medel omfattar enbart dessa medel och eventuellt räntebelopp som uppkommit genom att KFM gjort medlen räntebärande. Under rubriken ”Kronofogdemyndighetens ställning när medel avsatts” uttalade HD att KFM:s befattning med medel som influtit från en försäljning av utmätt egendom utgör ett led i den myndighetsutövning som sker i samband med verkställigheten. Principerna för hanteringen av medlen är därmed annorlunda än de som gäller när någon har tagit emot pengar inom ramen för ett avtalsförhållande. En helt annan sak är att staten kan bli skadeståndsskyldig om det skulle föreligga fel eller försummelse vid myndighetsutövningen. I så fall kan det även uppkomma en skyldighet att betala dröjsmålsränta (p. 8, 10–12).

Enligt tingsrättens uppfattning innebär ovanstående att KFM:s utbetalning av influtna medel är ett led i KFM:s myndighetsutövning, och att en fordran på influtna medel således inte kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. Tingsrätten noterar härvid att HD i beslutet uttryckligen uttalar att en sakägares rätt att få ut influtna medel endast omfattar dessa medel och eventuellt belopp som uppkommit genom att KFM gjort medlen räntebärande i väntan på utbetalning. Motsatsvis föreligger därmed

ingen rätt till dröjsmålsränta. Att HD i sammanhanget hänvisar till att staten kan bli skadeståndsskyldig vid fel eller försummelse vid myndighetsutövning får enligt tingsrättens mening förstås som att HD bedömt att det under dessa omständigheter inte finns förutsättningar för att dröjsmålsränta ska utgå, utan att frågan om en eventuell avkastningsförlust i stället får hanteras inom ramen för en skadeståndstalan.

Oaktat att mål nr Ö 5879–18 rör klagan över domvilla, bedömer tingsrätten att HD:s uttalanden avseende rätten till dröjsmålsränta vid KFM:s dröjsmål är av principiell karaktär, och ger uttryck för ett ställningstagande från högsta instans som tingsrätten inte kan bortse ifrån. Att det i nu aktuellt mål inte varit nödvändigt med några tvångsåtgärder medför enligt tingsrättens mening inte någon annan bedömning än att dessa ställningstaganden är relevanta även i föreliggande mål. Mot denna bakgrund finner tingsrätten att räntelagen inte är analogt tillämplig. Därmed saknas skyldighet för staten att utge dröjsmålsränta med anledning av KFM:s dröjsmål med att betala ut Lars Erik Larssons medel.

Skadeståndsyrkandet

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det är ostridigt att KFM, i strid med 13 kap. 1 § utsökningsbalken och 13 kap. 3 § utsökningsförordningen, varit i dröjsmål med att betala ut influtna medel till Lars Erik Larsson på sätt som redogjorts för ovan. Det är vidare ostridigt att detta utgör fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Frågan som tingsrätten har att ta ställning till är således om Lars Erik Larsson har lidit skada på grund av KFM:s dröjsmål.

Lars Erik Larsson har gjort gällande att han innan, under och efter dröjsmålsperioden har placerat sitt kapital i fondkonton, att så skulle ha skett även med nu aktuella belopp, och han skulle därigenom ha erhållit avkastning till ett högre belopp än det yrkade. Han har därmed lidit skada uppgående till i vart fall det yrkade beloppet.

Tingsrätten konstaterar att det är Lars Erik Larsson som har bevisbördan för att han lidit skada. Tingsrätten tar dock hänsyn till att den påstådda skadan utgörs av förlusten av den avkastning han skulle ha erhållit inom ramen för ett hypotetiskt händelseförlopp där något dröjsmål inte skulle ha inträffat. Det medför vissa svårigheter avseende bevisföringen och gör att beviskravet får sättas något lägre än vanligtvis i tvistemål.

På Lars Erik Larssons begäran har partsförhör under sanningsförsäkran hållits med honom. Han har därvid uppgett i huvudsak följande. Han har valt att placera sina sparpengar i aktiefonder. Han placerar pengar i fonden SKAGEN Global. När han fick medlen från KFM satte han direkt in dem på fondkontot. Hade han fått pengarna tidigare skulle han ha placerat dem på samma sätt redan då. Anledningen till att han placerar i aktiefond och inte på sparkonto är att det hör till allmänbildningen att placera pengar där de ger störst avkastning. Det hade inte varit ett alternativ för honom att placera pengarna på ett noll-räntekonto.

Som skriftlig bevisning har Lars Erik Larsson åberopat månatliga kundrapporter avseende sina aktiefonder, aktbil. 10, utdrag avseende avkastningen för aktiefonden SKAGEN Global, aktbil. 32, samt en beräkning av det belopp han hade kunnat få i avkastning vid placering i aktiefond, aktbil. 33. Beräkningen i aktbil. 33 är gjord utifrån utgångspunkten att Lars Erik Larsson skulle ha placerat medlen i SKAGEN Global dagen efter att han erhållit dem om KFM betalat ut dem i enlighet med gällande tidsfrister.

Tingsrätten gör följande bedömning. Underlaget ger inte stöd för att Lars Erik Larsson skulle ha placerat medlen i SKAGEN Global för det fall de betalats ut i rätt tid, eftersom han då ännu inte hade börjat investera i den fonden. Även efter att han gjort det har en beaktansvärd del av hans investeringar hänfört sig till en annan fond. Däremot anser tingsrätten att underlaget visar att Lars Erik Larsson skulle ha investerat medlen i ett aktiekonto en kort tid efter att de betalades ut.

De fonder som Lars Erik Larsson, enligt vad som framgår av aktbil. 10, haft medel i under hela den i målet aktuella tidsperioden är SKAGEN Kon-Tiki och SKAGEN M2. Den av dessa fonder som haft lägst avkastning får läggas till grund för beräkningen av Lars Erik Larssons avkastningsförlust. Av aktbil. 10 framgår kundens annualiserade avkastning i procent avseende respektive fond för tidsperioderna senaste månaden, tre månader, sex månader, ett år, tre år och fem år. Såvitt tingsrätten kan utläsa framgår således inte vilken avkastning Lars Erik Larsson skulle ha erhållit avseende medel som investerats under något annat tidsspänn än dessa. Någon avkastningsförlust kan därmed inte anses bevisad avseende belopp som hypotetiskt kunde ha investerats under en annan tidsperiod än någon av de specificerade. Därefter återstår två poster. Ett belopp om 28 336 kr skulle ha betalats ut i början av november 2016 men betalades i realiteten ut i början av december 2016, avseende vilket Lars Erik Larsson således berövats en månads avkastning gällande november 2016. Avkastningen för denna månad var emellertid negativ för fonden med lägst avkastning, varför någon skada inte kan anses bevisad i denna del. Ett belopp om sammanlagt 49 400 kr skulle ha betalats ut i slutet av augusti 2016 men betalades i realiteten ut i början av mars 2017, avseende vilket Lars Erik Larsson således berövats sex månaders avkastning gällande september 2016 – februari 2017. Avkastningen för denna period beräknat utifrån fonden med lägst avkastning uppgår såvitt tingsrätten kan bedöma till 1 188 kr. Mot denna bakgrund anser tingsrätten att Lars Erik Larsson har bevisat skada som uppgår till 1 188 kr, avseende vilket belopp han ska tillerkännas skadestånd.

Ränta utgår på skadeståndsfördringar. Att skadeståndet i nu aktuellt mål avser förlorad avkastning föranleder enligt tingsrättens mening inte att annat ska gälla i detta fall (jfr HD:s beslut i mål nr Ö 5879–19 p. 12).

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska vardera parten bära sin rättegångskostnad.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-02).

Överklagande ställt till Svea hovrätt ska ha kommit in till tingsrätten senast den 17 oktober 2019. Prövningstillstånd krävs.

Anna Liljenberg Gulesjö

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.